Dosarul nr.21r-543/23 Judecătoria Orhei (sediul *****)
1-22138823-02-21r-17022023 Judecător: Parii Ivan

D E C I Z I E

03 iulie 2023 mun. Chișinău

Colegiul penal al Curţii de Apel Chişinău,
în componenţa:
Președintele ședinței de judecată, judecător Spoială Alexandru
Judecători Băbălău Denis și Gîrbu Silvia
Cu participarea:
Avocatului Olga Eni

a judecat, ședință publică, în ordine de recurs, cererea de recurs depusă de administrația Penitenciarului nr.17 *****, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei (sediul *****) nr.21ji-403/2022 din 24 ianuarie 2023,-

C O N S T A T Ă:

1. La data de 21.09.2022 condamnatul Venedictov Andrei a depus în instanţa de judecată o plângere referitor la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

2. Prin încheierea Judecătoriei Orhei (sediul *****) nr.21ji-403/2022 din 24 ianuarie 2023, s-a dispus: 1) se admite plângerea condamnatului Venedictov Andrei împotriva administraţiei instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenţei CtEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale. 2) se constată faptul că, condamnatul Venedictov Andrei, a fost deținut în Penitenciarul nr.17 *****, cu statut de condamnat, în perioada 18 iulie 2022 - 24 ianuarie 2023, o perioadă de 190 (una sută nouăzeci) de zile în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale. 3) în condițiile art.473^4 alin.(4) Codul de procedură penală, se reduce pedeapsa condamnatului Venedictov Andrei, cu 19 (nouăspezece) zile, în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr.17 *****, în condiții contrare prevederilor art.3 CEDO.

3. Nefiind de acord cu încheierea instanței de fond, în partea în care a fost admisă plângerea, Penitenciarul nr.17 *****, a înaintat cerere de recurs prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Orhei (sediul *****)

nr.21ji-403/2022 din 24 ianuarie 2023, și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Venedictov Andrei, privind aplicarea prevederilor art.473^2-473^4 Codul de procedură penală ca fiind neîntemeiată și nefondată, precum și tardiv înaintată.

4. În motivarea cererii de recurs se invocă că, soluția emisă de instanța de fond este neîntemeiată şi pasibilă casării. Menționează că, condamnatul Venedictov Andrei s-a adresat instanței de judecată şi a depus plângerea sa contrar prevederilor art.472^2 alin.(5) Codul de procedură penală, care expres prevede că, *plângerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deținuți în astfel de condiții*, acest termen de 6 luni fiind un termen de prescripție, iar plângerea lui Venedictov Andrei urma a fi respinsă de instanța de judecată ca tardiv înaintată. Concluzia în cauză reiese din faptul recunoașterii de către instanța de judecată a deținerii condamnatului Venedictov Andrei în condiţii inumane si degradante în perioada: 18.07.2022 -24.01.2023. Susține că, prin raportul prezentat de Penitenciarul nr.17 ***** au fost descrise condițiile de detenție din acest penitenciar referitor la problemele invocate de reclamant în plângerea sa cu descrierea detaliată a situației actuale a condamnatului, respectiv a condițiilor în care acesta s-a deținut şi se deţine în Penitenciarul nr.17-*****, cu prezentarea argumentelor plauzibile fondate pe probe concrete, inclusiv imagini foto care combat pretenția condamnatului că s-ar fi încălcat careva norme legale care ar constitui o sursă de tratament inuman sau degradant decât dacă nu ar oferi un spațiu locativ mai mic decât cel prevăzut de legislație. Astfel, condițiile de deținere din Penitenciarul nr.17-***** fiind probate cu foto-tabelul anexat la materialele cauzei din celula nr.52, unde acesta s-a deținut şi se deține la moment. Enunță că, la examinarea plângerii înaintate de Venedictov Andrei privind condiţiile precare de detenţie din Penitenciarul nr.17 *****, instanţa de judecată n-a luat în considerare particularităţile individuale pentru fiecare caz în parte, aceasta fiind examinată prin prisma condiţiilor generale din instituţiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2017 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane, precum şi pe practica Curţii Europene a Drepturilor Omului, inclusiv în cauzele contra Moldovei, facînd referire la cauza Mozer c. R. Moldova şi Rusiei din 23.02.2016; cauza Rotaru c. Moldovei din 15.02.2011; cauza Ciorap c. Moldovei din 19.06.2007, precum şi alte rapoarte ale organizaţiilor naţionale şi internaţionale ce ţin de acest aspect.

5. Conform art.471 alin.(3) Codul de procedură penală*, la soluționarea chestiunilor prevăzute în art.469 alin. (1) pct.2) participarea condamnatului în ședința de judecată este obligatorie, cu excepția cazurilor în care acesta, fiind legal citat, nu s-a prezentat în instanță. Condamnatul prezent la ședință are dreptul să ia*

cunoştinţă de materialele prezentate instanței, să participe la examinarea lor, să înainteze cereri, inclusiv de recuzare, să dea explicații, să prezinte probe.

6. În ședința instanței de recurs, avocatul în interesele condamnatului a solicitat respingerea recursului declarat de Penitenciarul nr.17 ***** ca neîntemeiat. Condamnatul Venedictov Andrei cât și reprezentantul Penitenciarului nr.17 *****, fiind citați legal despre data, ora și locul examinării cauzei, în ședința de judecată în instanța de recurs nu s-a prezentat. Astfel, cu referire la prevederile art.447 alin.(1) Codul de procedură penală, instanța de recurs a dispus examinarea recursului în lipsa participanților absenți.

7. Audiind participanții la proces, examinând materialele dosarului, Colegiul penal consideră recursul nefondat şi pasibil de a fi respins, din următoarele considerente.

8. Conform art.449 Codul de procedură penală, *judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menţinând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat; recursul este depus peste termen; recursul este inadmisibil; admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții: dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod, rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător*. Subsecvent normei citate, instanţa de recurs, în conformitate cu prevederile art.449 alin. (1), pct.1), lit. a) Codul de procedură penală, respinge recursul ca fiind nefondat şi menține hotărârea atacată.

9. Conform art.469 Codul de procedură penală, *la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, şi anume: 1) liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amânarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vârstă de până la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amânării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5) reabilitarea judecătorească (art.472[2] din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunității sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunității cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care*

pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinţei în cazul existenţei altor hotărâri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluționată la adoptarea ultimei hotărâri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluționată la adoptarea hotărârii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrîngere cu caracter medical alienaţilor (art.101 din Codul penal); 13[1]) internarea forţată într-o instituţie ftiziopneumologică (art.96[1] din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau uşurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situaţiei (art.10 şi 10[1] din Codul penal), precum şi excluderii din hotărârea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; 15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare); 16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripție ale executării sentinței de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităților care apar la punerea în executare a pedepselor; ***17[1]) constatarea condițiilor de detenție a condamnaților****; 18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnați.*

10. Conform prevederilor art.473[2] alin.(1) Codul de procedură penală, *plângerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat.* În conformitate cu alin.(3) al aceluiași articol, *condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.*

11. Potrivit art.473[4] alin.(1)-(2) Codul de procedură penală, *la evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată dă apreciere atât probelor prezentate de părţi, cât şi rapoartelor instituţiilor naţionale şi internaţionale în domeniu. La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată ţine cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum şi de perioada în care condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţiile contestate.*

12. Potrivit art.473[4] alin.(3)-(5) Codul de procedură penală*, în urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, instanţa de judecată obligă administraţia instituţiei penitenciare să*

înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. In cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), preveniții sînt despăgubiți în conformitate cu art.385 alin.(5) şi (6) sau, după caz, aceştia pot înainta o acțiune civilă.

13. Reieșind din materialele dosarului, Colegiul penal reține că, prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 13 martie 2018, Venedictov Andrei a fost recunoscut vinovat în săvîrşirea infracţiunii prevăzute de art.188 alin.(2) lit. e) și f) Codul penal, fiindu-i stabilită pedeapsa de sub formă de 6 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

14. Instanța de recurs constată că, potrivit raportului prezentat de administrația instituției penitenciare, Venedictov Andrei a fost deținut în Penitenciarul nr.17 ***** inclusiv în perioada de la 18 iulie 2022-24 ianuarie 2023, cumulativ, o perioadă de 190 zile.

15. Colegiul penal ține să menționeze că CtEDO a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (cauza *Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 4727; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 20472, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62*).

16. La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (*cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63*).

17. Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care

să depășească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (*cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94*). Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei (*Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80*).

18. Instanța de recurs reține, că instanța de fond just s-a expus asupra solicitărilor condamnatului Venedictov Andrei ce vizează condițiile inumane și degradante, contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, de detenție în Penitenciarul nr.17 *****, în perioada 18 iulie 2022-24 ianuarie 2023, cumulativ, o perioadă de 190 zile.

19. Contrar criticilor părții recurente, Colegiul penal reține că, prima instanță corect a stabilit că, condamnatul Venedictov Andrei s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr.17 ***** cu statut de condamnat, începând cu 18 iulie 2022-24 ianuarie 2023, o perioadă cumulativă de 190 zile, dispunând corect reducerea pedepsei definitive în privința ultimului luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității şi echității, urmând să beneficieze de o reducere de 1 zile pentru fiecare 10 zile de detenție din cele 190 de zile constatate cumulativ, astfel încât din termenul pedepsei stabilit lui Venedictov Andrei, s-a redus cu 19 (nouăsprezece) zile, pentru perioada de aflare în condiții precare (conform formulei 190 zile x 1/10 = 19 zile).

20. Instanța de recurs respinge argumentul recurentului privind netemeinicia plângerii condamnatului împotriva condițiilor precare de detenție și reține în acest sens, că în raportul prezentat de instituția penitenciară se indică că, lui Venedictov Andrei, i-a fost acordat minimul de condiții pentru executarea detenției, însă, în susținerea argumentelor date nu au fost prezentate careva probe. Or, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revenea reprezentantului administrației instituției penitenciare.

21. Totodată, Colegiul penal va respinge ca nefondate alegațiile expuse în cererea de recurs cu privire la tardivitatea plângerii, or potrivit materialele cauzei se atestă că Venedictov Andrei a depus cererea pe data de 21.09.2022, iar potrivit art.473^2 alin.(5) Codul de procedură penală, (art.473^2 introdus prin Legea nr.272 din 29.11.2018, în vigoare 01.01.2019), care prevede că, *plângerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai*

tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie. Deci, în speța supusă examinării, instanța de recurs constată că, condamnatul Venedictov Andrei, deținut în Penitenciarul 17 *****, a depus în instanța de judecată plângere ce se referă la condițiile de detenție din Penitenciarul nr.17 *****, ce a fost înregistrată în cancelaria Judecătoriei Orhei sediul ***** la 21.09.2022, și deoarece se invocă deținerea în perioada continuă începând cu 18 iulie 2022 până la 24 ianuarie 2023, în asemenea împrejurări, cu trimitere la faptul că art.473^2, 473^3 şi art. 473^4 Codul de procedură penală au fost introduse prin Legea nr.272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constată că, prevederile art.473^2 alin.(5) din Codul de procedură penală, au fost respectate pe deplin. La caz se atestă că, cererea a fost depusă în interiorul termenului de 6 luni prevăzut de art.473^2 alin.(5) Codul de procedură penală iar drept urmare, Colegiul penal reține legalitatea încheierii contestate iar recursul declarat urmează a fi respins.

22. Nu în ultimul rând, Colegiul penal consideră necesar de a preciza că, la 28 februarie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat mai multe decizii în cauzele *Baban si alţii c. Moldovei, Bulgacov si alţii c. Moldovei, Cobîlceanu si alţii c. Moldovei, Filat si alţii c. Moldovei, Condreanu si alţii c. Moldovei, Grigoras si alţii c. Moldovei şi Talambuţa si alţii c. Moldovei*, unde reclamanţii s-au plâns în faţa Curţii în baza art. 3 CEDO, invocând condiţiile materiale inadecvate de detenţie şi, în unele cereri, lipsa asistenței medicale corespunzătoare, precum şi lipsa unui remediu efectiv pentru realizarea drepturilor lor.

23. Astfel, făcând referire la decizia pronunțată anterior la data de 28 februarie 2019 în cauza Draniceru c. Moldovei, şi având în vedere noul remediu preventiv compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție în baza Legii nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 01 ianuarie 2019) şi Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, Curtea a considerat că, în principiu, acesta ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenţiei provocate de anumite condiţii precare de detenţie. Curtea a considerat că noul remediu instituit prin Legile nr. 163 şi n. 272 este adoptat, în principiu, în conformitate cu criteriile enunţate în cauza *Sisanov c. Moldovei*, şi că el ar putea fi considerat apriori efectiv pentru contestarea condițiilor inadecvate de detenție din Republica Moldova, astfel încât Curtea a declarat respectivele cereri inadmisibile din cauza neepuizării remediului național în acest sens.

24. Instanța de recurs consideră că, reducerea stabilită a fost una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, și care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate.

25. Față de lucrul judecat de primă instanță, Colegiul penal constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului argumentelor primei instanțe. În cazul în care instanța de fond și-a motivat soluția luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează concluziile sale, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță.

26. În prezența circumstanțelor sus-enunțate, Colegiul penal statuează asupra temeiniciei încheierii judecătorului primei instanțe, considerent din care recursul declarat de Penitenciarului nr.17 *****, urmează a fi respins ca nefondat.

27. În baza art.448 Codul de procedură penală, Colegiul penal –

D E C I D E :

Se respinge recursul declarat de Penitenciarului nr.17 ***** împotriva încheierii Judecătoriei Orhei (sediul *****) nr.21ji-403/2022 din 24 ianuarie 2023 și se menține această încheiere fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecător Spoială Alexandru

judecător Băbălău Denis

judecător Gîrbu Silvia